

GIÁ BÁN

ĐƠN-ĐỊ	NGOẠI-QUỐC
Một năm, 6000	6000
Sáu tháng, 3000	3000
Ba tháng, 1500	1500

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN
DINH-Phiên. Ai đăng quảng cáo
việc riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

CAH-NHÂN TIẾNG-DÂN
HUYEN - THUOC - KHANG

LA VOIX DU PEUPLE

聲

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ (thứ tư và thứ bảy)

民

SỐ QUÂN
ĐƯỜNG ĐOÀNG-ĐE, ĐÀ
GIẤY THÁP SỐ 63
GIẤY THÁP: TIẾNG-DÂN-HU

Trong cơn nóng
giận thì lời bàn
không tốt.
(La colère est mau-
vaise conseillère).

CÙNG CHƯA PHẢI LÀ CÁCH MỚI

(Ý kiến của các ông Đại-biểu Bắc-kỳ đòi
với việc phòng thủ sau cuộc biến-động)

Sau cuộc biến động ở miền
Bắc-kỳ mới rồi, các đại
biểu Tây và Nam có họp một
kỳ hội đồng tại tòa đốc lý Hà-
nội, ngày 13 Mars, do ông
Marius Borel làm chủ tịch. Kỳ
hội đồng bất thường này, mục
đích là họp các ông tại một
Tây Nam toàn xứ Bắc-kỳ mà
nào một việc rất quan trọng,
là vấn đề phòng thủ Đông-dương
thế nào cho những cuộc biến
loạn không xảy ra nữa.

Trong lúc ban họp, các ông
bày tỏ ý kiến: nào là buộc các
quan cai trị phải học tiếng
Nam, nào là sắp đặt cho bọn
thiếu niên có chỗ làm việc, khởi
phải thất nghiệp; kể nói cách
này, người ban cách họ, rút
cục các ông đại biểu Tây
quyết nghị diễn về Pháp-dinh
yêu cầu hai điều:

1) Đem lính da trắng và lính
Phi-châu sang phòng thủ xứ
Đông-dương;

2) Cho các quan thủ hiến
rộng quyền hạn để khôi phục
ngân ngại trong khi đối phó
với các sự biến động. (Mới rồi
mấy ông đại biểu trong Nam
cũng yêu cầu như thế.)

Phải, có cuộc biến động thì
tất phải có đủ binh lực mà
đáp ứng, và người đương
cước phải đủ quyền hạn để
ứng phó trong lúc biến cố.
Hai điều yêu cầu ấy, đâu ai
cũng phải nhận là cần thiết,
không ai cãi được. Tuy vậy,
bình tâm mà xét thì hình như
các ông đại-biểu Pháp nhân
nhập biến động này mà mỗi
lòng nóng giận đương bùng
bột lên, nên có mấy điều yêu
cầu như thế, chứ chưa phải là
cách phòng hoạn lâu dài. Nay
thứ đặt một câu hỏi:

Pháp-dinh chuẩn y hai
điều yêu cầu trên (đem lính Tây
sang và mở rộng quyền cho
quan cai trị), thì cuộc trị an ở
xứ này, có khác tình cảnh
ngày nay không?

Muốn xét việc sau, phải xem
việc trước, câu hỏi quan trọng
này, kỳ giả không dám tự
quyết là trả lời cho xác đáng
song xin thuật chuyện đã trải
qua trên vài ba mươi năm lại
nay mà cung một ít tài liệu cho
nhà đương cuộc khảo sát:

Từ xứ Đông-dương phục
thuộc dưới lá cờ ba sắc của nước
Pháp đến nay hơn nửa thế kỷ,
đương về phương diện người
bản xứ mà nói, thì chính sách
thuộc địa và bảo hộ, Pháp-dinh
sắp đặt thế nào, quyền
hạn các quan thủ hiến sang cai
trị xứ này rộng hẹp thế nào,
ít ai hiểu hết; song theo một
số dòng xét về cơ cuộc

dã qua thì thấy được những
điều đích xác là: Binh lực
nước Pháp ở xứ này
không khi nào thiếu, mà
quyền hạn các quan cai trị
xứ này cũng không có lúc
nào là không đủ. Xin nói
rõ như sau này:

Nói về binh lực, về khoảng
3,4 mươi năm về trước, nước
Pháp mới sang xứ này, đương
sà chưa thông, binh bản xứ
chưa luyện tập được bao nhiêu
mà có cuộc biến động thì lính
ở Nam-kỳ ra tiêu Binh-dinh,
lính ở Quảng Ngãi, Binh
Định ra tiêu Quảng-nam và
Nghệ An, Hà Tĩnh; còn ở Bắc-
kỳ thì cũng lính hạt này sang
đánh dẹp hạt khác, mau thì
năm bảy tháng, chậm thì năm
mười năm mà ở đâu cũng lần
lần yên lặng. Đương thời đại
mới mẽ ấy mà binh lực phòng
thủ, đáp ứng trong xứ không
khí nào thiếu; huống gần mấy
khoảng này binh lực nước
Pháp ở đây, mạnh hơn trước
nhiều, nếu có chuyện lớn
thời chỉ thì chỉ trong đôi ba
ngày là thấy đã dẹp xong.
Tức như cuộc biến động
mấy tỉnh Bắc Hà mới rồi,
bom ném khắp nơi, súng vang
đầy đất, xôn rộn một hồi,
rút cục cũng tan tác te be dưới
cái áp lực súng nhiều binh
mạnh. Xem những việc đã qua
thì binh lực nước Pháp ở xứ
này, có kém thiếu chút nào
mà phải xin binh phòng ngự.
Còn nói lính bản xứ hay phân
trắc, không tin cậy được mà
phải dùng lính khác thì không
khác gì nhân ghen bỏ ăn,
nhân vấp chột chùn, mà không
phải lời nói xác đáng:

Ấy là vấn đề xin lính, thành
ra việc thừa.

Đến như nói quyền hạn các
quan cai trị mà cho là không
đủ thì trong não người bản xứ,
nghe đến càng lấy làm khó hiểu:

Nước Nam thuở nay, vẫn
theo chánh-thể quân-chủ, cái
quyền quân-chủ là vô-thượng,
nghĩa là ý muốn thế nào thì
làm thế ấy, không có cái gì hạn
chế.

Đến như nói quyền hạn các
quan cai trị mà cho là không
đủ thì trong não người bản xứ,
nghe đến càng lấy làm khó hiểu:

Nước Nam thuở nay, vẫn
theo chánh-thể quân-chủ, cái
quyền quân-chủ là vô-thượng,
nghĩa là ý muốn thế nào thì
làm thế ấy, không có cái gì hạn
chế.

VẬN-VĂN

Cảm tác
(ca-trù)

Thiên hạ thái-bình hơn hữu hạnh,
Thế thời diên đảo khách đa ưu.
Đã sinh ra cái kiếp mây râu,
Phải tỏ mặt anh-hào trong vũ-trụ
Huống thế thượng giai ngộ phận
sự

Tinh làm sao cho khỏi chữ hư-sanh.
Chưa một tài đầy tình chông lo.
Trên cánh no, quên sầu khổ khoai.
Bên bờ kia để gọi suốt năm canh.
Mặt tu my đã gãy vỡ với phong-trần,
Vai hồ thì tưởng xo ra cùng tuyết-
nguyệt.

Thế sự như kỳ vô định trước,
Nhân tình tựa thủy di phiên lan.
Chất hai vai nặng gánh giang-san,
Chứa một tài đầy tình chông lo.
Trên cánh no, quên sầu khổ khoai.
Bên bờ kia để gọi suốt năm canh.
Mặt tu my đã gãy vỡ với phong-trần,
Vai hồ thì tưởng xo ra cùng tuyết-
nguyệt.

Vậy phải biết sự thành ư quả quyết?
Gánh anh hùng hao kiệt ấy là ai?
Mấy người hùng hảo kiệt ấy là ai?

Đồng bình

Xem lẽ nói trên thì câu
chuyện yêu cầu « thêm binh và
mở rộng quyền cho các quan
cai trị » chẳng qua các
ông đại biểu, nhân lòng nóng
giận mà bày tỏ. Nay xét trong
tình thế, thì về cuộc trị an xứ
này, dùng võ lực cùng quyền
lực mà đối phó, trên vài ba
mươi năm nay, cũng đã từng
thấy, mà không phải là phương
pháp mới. Nội tình người thế
ở xứ này, ngày nay đã đổi hẳn
ra một cái hoàn cảnh mới, thì
muốn ứng phó cho thích hợp,
tất nhiên cũng phải sắp đặt
một cách mới, mà không thể
dùng lối cũ được. Xét lòng xu
hướng của nhân dân xứ này
công tình thế chúng quanh mà
sua sang thế nào, cho cái đại
liên lạc người Pháp người
Nam được lâu dài, thì cuộc trị
an xứ này mới được bền vững.
Ấy là chức trách của các nhà
chánh-trị ngày nay vậy.

Hải-Âu

Phương-pháp giáo-dục hiện hành

ở Y-Đại-Lợi

Tháng trước, ở Y-Đại-Lợi chính phủ
phát xít mới mở một cuộc điều tra về cái
« học » của các giáo-viên trường Đại-Học
Trung-Học khắp cả nước.
Chính-sách đảng Phát-xít ra thế nào, trên
báo này đã nói đến nhiều lần. Tôi cũng
không cần giới-thiệu cho các bạn, mà
là Mussolini cũng đọc-giải, chắc ai cũng đã
nghe tiếng tay đọc-tải ghê gớm ấy. Ngay
khi mới lên chấp-quản, Mussolini tuyên-bố
rằng: « nước » và « đảng Phát-xít » là một
thể duy nhất. Nước với đảng bao
giờ cũng khác nhau; đảng chỉ gồm một
bộ-phần, một số nười trong nước. Khi
một đảng lớn cầm quyền, trong nước thế
nào cũng có một số người ở ngoài vòng
đảng; nếu đảng làm đại-biểu cho số đông
nào đó, thì hạng người phần đối là số ít
mà chính-sách của đảng có thể gọi là « ít »
được (ví như đảng Quốc-Dân Tàu trước
hai tướng lĩnh: Thạch lam phần; đảng Cực
Tả Pháp (Jacobins) trong hồi cách-mạng
1789 v.v.). Đem như đảng cướp-chính làm
đại biểu cho số ít như đảng Phát-xít Y-Đại-
Lợi, mà lại cứ đem chủ trương của đảng
thành cho triết lý, không biết điều hòa
cung nguyên-vọng của nhân dân, thì số đông
nhân dân bị bỏ quên, và chính sách đảng tất
nhiên có tính chất bá ngược. Bá ngược
có hàm cái ý cưỡng bức ở trong;
mà cưỡng bức - tức thì một là
đảng vô lực, hai là đảng hình phạt. Vì
vậy Mussolini là một kẻ cuồng-động, và hình phạt
xít rất chính trị, lại đặt ra pháp-dinh đặc-
biệt nữa.

Mussolini là một nhà đại-chính-trị, suy
nghĩ rất sâu xa, nên không những lo
công việc hữu-binh trước mắt, mà
rất chú-tâm về việc giáo-dục. Muốn cho chủ
đoạn phát-xít sống được lâu dài, các học
đường phải theo một chương-trình mới,
đặt những điều hợp với quyền lợi của đảng
Phát-xít, đảng đạo tạo cho thanh niên cái
tinh « phao-tăng kẻ thù ». Thường thường
ở các liệt-quốc, những người ra làm việc
phần đối thì bị trừng-phạt, còn đối với
những kẻ thù phần đối thì tư-tướng (nghĩa
là chưa được ra thực hành) thì pháp-luật
có « dễ chịu » hơn. Ở Y, mấy năm gần đây
chính-phủ Phát-xít, các nhà phân đối hết sức
truyền-bá tư-tướng trong đám học-vinh.
Mussolini thấy rõ cái « hiềm-tướng », có ra
sức hạn-chế tư-tướng; những giáo-viên Đại-
Học, Trung-Học có ý phân đối người bị đẩy
đi các xứ thực dân, người thì bị trục xuất
ra khỏi nước. Hiện nay, ở Y, phần nhiều
các chức-viên trong giáo-dục đều là bọn
trung-thành với Mussolini, còn chương-trình
giáo-dục thì đối với các nước khác có n-
hiều điều rất mới.

Nhà giáo-dục Phát-xít Gabriele di viết:
« Chủ- nghĩa phát-xít không chỉ là một
đường lối đạo đức. Chủ- nghĩa này là một
phương pháp giáo-dục hoàn hảo nên một cái
cáo mới, kết quả phương-pháp giáo-dục
phát-xít sẽ được triển khai về công ». Phải
nói viên mãn cũng có lẽ là có, nhưng ta
phải hiểu viên mãn nghĩa là hợp với quyền
lợi đảng Phát-xít - Năm 1923, bộ-trưởng
giáo-dục Gentile đảm phụ việc đặt một
chương trình mới, chương trình ấy đến
11 Novembre năm ấy đã công bố. Trước kia,
giáo-dục ở Y có tính chất thống-tục
(Caractère latic, nghĩa là không theo tôn giáo
nào cả) như ở Pháp, ở Đức; nay thực-
hành không được thiết thực cho lắm,
nhưng bọn trí thức hết sức trở ngại cái
ảnh hưởng của bọn giáo-sĩ. Nay, giáo-dục
lấy tôn giáo làm căn bản; từ các cấp sơ
đẳng cho đến cấp Đại-học, nhất thiết tôn
giáo đều chiếm phần trọng yếu trong qui-
trình. Tôn-giáo dạy ở các trường không
những là những nguyên-tắc tôn giáo
giáo-truyền (principes abstraits)
mà thôi, và điều nào cũng một mực theo
y như Thánh-Kinh. Luật lệ thì học sách
« Kinh-sách của ông Co-đéc », khấn nguyện
thời trước trong kinh sách mà biết nhớ lại,
nhân nhạo. Số kỳ phần lớn là học « sử-
tôn-giáo », nào các ông « thánh » vì đạo
mà bỏ mạng, nào các vị giáo-hoàng có thành
« anh-lớn »,... theo trình-độ của học
sinh, trí thức mở mang chừng nào thì
« nhồi sọ » càng gắt gao chừng ấy.

Tôn-giáo là một mối mê-tin, (xem bài
« Dân và Tôn-giáo » của ông Quang-Pông
thứ 7). Mussolini đem tôn-giáo mà nhồi
sọ bọn thanh niên để mà học tập. Nhưng
những tôn giáo có phải là không có giới
hạn đâu! Tư-tướng chỉ chịu ảnh-hưởng
của « học-đường giáo-dục » một phần ít.

Bản báo có nhận được thư của các
Ngài bởi thăm hỏi ở của ông Hoàng
bá-Dương để giao thiệp với ông về
chuyện đó, vậy xin trả lời chung đây
cho các ngài: ông Hoàng bá-Dương
ở đường Nam-giao, xóm Xuân sơn;
ở xa gửi thư chỉ để bi: M. Hoàng
bá-Dương Huế là đủ.

mà thôi, ngoài ra lại còn ch'nh ảnh hưởng
của xã hội nữa. Bọn thanh niên ở trường
học biết nhân nhạo, biết phục tùng, nhưng
khí ra ngoài có tại thì phải nghe, có mặt thì
phải thấy; mà nghe thấy những gì? Bọn
Phát-xít bóc lột dân nghèo, tăng thuế tăng
khố rầm rì khắp cả nước, binh dân bày
ra một cái cảnh tượng thảm khốc đến nỗi
vô cùng. Trong cảnh - tình ấy,
thì cũng khó lắm nhĩ! Một mặt tôn giáo
dạy phải biết tôn sùng đảng Phát-xít, một
mặt cái « khổ » nó bắt phải phản đối đảng
Phát-xít; sức tôn giáo có mạnh hơn cái « khổ »
được không? - Ảnh hưởng của xã-hội là
thế đó! Chính xã-hội Phát-xít chúng
đem cái « óc phản Phát-xít »; Mussolini muốn
phải cái « óc » ấy, chỉ có một đường là đánh
đổ chủ độ phát-xít đi!

Mussolini, cũng như nhiều nhà độc tài
khác, tưởng rằng chỉ làm « thẳng tay »
là được, nào có biết rằng « thẳng tay »
mà đi xuôi (theo công lý của nhân
loại) mới thành, chứ « thẳng tay » mà đi
ngược (làm trái với ý-hướng chung) thì
báo gì cũng phải bại. Phương-pháp giáo
dục Phát-xít thì hành đã gần 7 năm, nay
Mussolini mới giương mắt nhìn kết quả, lấy
làm ngạc nhiên mà la lên rằng: « Ô! Tư-
tướng phần đối vẫn chưa tiến triển gì! »
Đảng Phát-xít vẫn chưa được làm chủ to-
àn quốc à? Mussolini bèn hạ lệnh mở
cuộc điều tra về cái « óc » của các chức-
viên trong giáo-dục. Trước đảng Phát-xít
đang chính-sách ấy, kết quả ra sao ta đã
thấy rồi; nay lại đem một chương-sách ấy,
kết quả sau này ra sao chẳng dễ gì
dự-trắc được.

Văn-Đình

NHÂN-TÌNH THẾ-CỐ

IV

Ông Thích-ca, sau khi đã thành
phật rồi, thì đi truyền-giáo khắp
mọi nơi. Nhiều thầy thuộc về phái
tả-lam-môn, thấy như thế, sinh lòng
ghen-ghét. Có một thầy, ghét quá,
bèn đến ngay trước cửa nhà ông
chửi mắng om sòm. Ông cư-diêm
n-ieu giảng đạo cho môn-đệ, không
có vẻ gì là Ay-nay Thầy kia chửi
mải, đã mỗi miệng mà không thấy
ông nói gì, chạy vào nhà nằm lấy
động, hỏi:

— Sao ta chửi như vậy mà anh
không trả lời?

— Như thầy đem một vật gì cho
một người kia mà người ấy không
bằng lòng nhận, thì thầy làm thế
nào?

— Không bằng lòng nhận thì ta
đem trở về, chứ sao!

— Vậy thì xin thầy lấy lại những
lời chửi mắng mà thầy đem cho
tôi từ khi này đến giờ, vì tôi không
bằng lòng nhận.

Từ ngày dân tộc ta đã tỉnh-ngộ,
biết ái-quốc, muốn học-quần,
những kẻ thấy như thế mà ghen-
ghét ta cũng nhiều, nơi này họ nói
Annam hay An-cấp, nơi kia họ nói
Annam hay nói Lào. Ta cứ đi-
nhien thẳng con đường mà thôi. Họ
có năm áo lại để bôi, thì ta cứ
bắt chước ông Thích-ca mà trả lời:
« Xin các anh lấy lại n-ững lời chửi
mắng đem về nhà mà nghe ».

H. L.

Cùng mấy nhà muốn học thế-giới-ngữ

Bản báo có nhận được thư của các
Ngài bởi thăm hỏi ở của ông Hoàng
bá-Dương để giao thiệp với ông về
chuyện đó, vậy xin trả lời chung đây
cho các ngài: ông Hoàng bá-Dương
ở đường Nam-giao, xóm Xuân sơn;
ở xa gửi thư chỉ để bi: M. Hoàng
bá-Dương Huế là đủ.

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

Nghị-xe-lửa

Ngày 30 Mars vừa rồi, năm 1931
6 giờ 25 chiều, trên con đường Huế-
Hà-nội, trong khoảng từ ga Hoàng-mai
đến ga Khoa-trường, tại km 390+
900 có xảy ra một cái nạn xe lửa
rất ghê.

Một chiếc xe lửa chạy việc cho
công-ty hóa-xa, đều một đường rẽ
tông vào mấy toa va-gôn. Toa toa
va-gôn bị tông phải đổ nhào; hai
toa khác lại chạy trượt ra ngoài
đường sắt. Một người coi đường
rầy tên là Lương, và một người
cu-ly khác bị trọng thương.

Nhưng sự giao thông khối phải
bị ngừng trệ.

VINH

Truyền đơn

Cải ác từ binh của Nguyễn-văn-
Thần và Phan-xuân-Đào thì hành
hôm 13 mars. Qua ngày 18 mars
thì thấy truyền đơn của quốc-ngũ
và chữ nôm gian khắp tỉnh Nghệ-
an. Truyền đơn ấy đại khái nói
rằng: Nguyễn-văn-Thần và Nguyễn-
xuân-Đào là hai người có chân
trong Tổng-nông-hội Nghệ-an vì
giết Nguyễn-hữu-Dung

đem vừa bị
chém. (đoạn
sau nói kịch liệt), dưới ký: Đảng
Công-sản.

L. T. D. lại cáo

Có phải vì vậy mà diêm
tàng giá không?

Hôm 13 mars ở nhà máy của
Thái-hợp ở Bến-thủy có xảy ra vụ
bãi công:

Nguyễn do vì một người cai thấy
ba người cu-ly cũng có không chịu
đề c' o anh ta hành hạ đập đánh
mà đòi, không cho làm. Ba người
cu-ly đó xách nón ra về và nói một
câu rằng: « Làm từ sáng đến tối, sơ
ý một tý là p' ai cút tay cút chân,
thế mà còn bị đánh chửi, người đi
tức chưa? Thôi đừng làm nữa! »
Tức thì tất cả cu-ly trong số
chừng 50 người cũng đều bỏ việc
ra về.

Buổi chiều có ba người đi làm,
song bị mấy người kia đón đường
đập, nên cũng phải trở về.

Được hai hôm thì chủ sở nhận
đều yêu cầu của họ, nghĩa là đuổi
người cai mà không đuổi 3 người
cu-ly nói trên. Vì vậy mà cu-ly mới
trở lại làm việc.

L. T. D. lại cáo.

Vì tiền công ít mà phạt nhiều
Bữa 15 Mars hơn 40 công nhân
dân bà ở sở rượu Benthuy bãi công.
Nguyễn do là vì trong khi nải chai
chị em rải làm vỡ mấy ít chai. Ông
c' u bèn bắt phạt mỗi người 0\$25.
Chị em nghĩ rằng mình chỉ được
tiền công một ngày là 0\$20, mà nay
phải phạt đến 0\$25 thì lấy đâu cho
con ăn, làm ngày nào ăn ngày ấy
chứ có dư thừa gì, nên bảo nhau
bãi công.

Ngủ được một bữa thì chủ sở
rượu ấy chịu trả đủ tiền công,
không phạt.

Chị em trở lại làm việc.

L. T. D. lại cáo

An-Cộng-sản

Tòa Nam an Vinh vừa rồi đã
mấy người sau này bị tình nghi là
có can vào vụ Cộng-sản này ra ở
(xem tiếp trang kế tiếp)

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

HỘI - ĐỒNG ĐỀ - HÌNH XỬ VIỆC BIÊN-ĐỘNG Ở YÊN-BÁI

Hội đồng đề hình xét đã xong việc biên động công sản hôm 10, 11 Février ở Yên Bái. Hôm 28 Mars đã đem ra xử.

91 người bị cáo, do một toán lính dẫn đến trước Hội đồng. Quan Chánh Hội đồng hỏi từng người một những người bị cáo.

Thị Bắc nói rằng mình gia nhập V. N. Q. Đ. Đ. là vì lòng thương nước.

Trung, Lương, Dương, Toàn, Cao và nhiều người khác kêu oan, nói rằng mình dự vào việc biên động là vì bắt buộc.

Nguyễn - Thái - Học nhận cả trách nhiệm trong những cuộc biên động vừa rồi. Học nhận là chính mình chủ trương việc biên động ở Yên Bái, chính mình chủ tọa kỳ hội nghị ở Lạc Đạo. Học nói rõ ràng về những việc Học định làm và nhận mình là một tay chính trong những cuộc biên động.

Phó đức Chính nhận mình có cùng Nguyễn Thái Học và Nguyễn Khắc Nhu tức sự Như làm việc trong Trung ương bộ, lại nhận luôn là có tìm đồng chí cùng các tỉnh và làm ra những truyền đơn.

Nguyễn ba Thân tức Kỳ Thân không nhận mình là trưởng chi bộ Xuân lung mà chỉ cho Đảng vận hợp.

Nguyễn văn Khôi tức Thanh Giang nhận là mình chỉ huy các quân lính trong khi đánh Yên Bái, song khi đó là vì nghe lời Nguyễn Thái Học, nay biết tự hối.

Nguyễn văn Tỉnh khai mình làm cách mệnh là vì mình là người Annam, song nay cũng lấy làm hối hận.

Nguyễn văn Hiếu thì không nhận là có dự vào việc biên động. Chẳng qua là loong-hộp vì thù riêng mà khai oan cho mình.

Lê xuân Huy nhận mình là đảng viên V. N. Q. Đ. Đ. và cùng Bùi xuân Mai làm bom và rửa mìn ở Xuân lung và Sơn dương.

Nguyễn Doan khai rằng Nguyễn văn Tuấn buộc mình vào đảng và chính mình đã chủ bom đến Sơn dương.

Nguyễn hữu Liên tức Ngọc Tỉnh, là một đảng viên rất nhiệt thành, nhận mình chủ trương làm loạn. Nguyễn đức Liên tức Hương Giang không nhận là có cho những tay cách mệnh ở nhà mình.

Nguyễn chi Ty nói rằng mình là vô tội, nếu như có ý làm cách mệnh thì mình sẽ không đi theo quan Công sự nói cho hay trước việc đánh Hưng hóa và Lâm thao.

Hỏi các người bị cáo xong tay cách mệnh ở nhà mình. Nguyễn chi Ty nói rằng mình là vô tội, nếu như có ý làm cách mệnh thì mình sẽ không đi theo quan Công sự nói cho hay trước việc đánh Hưng hóa và Lâm thao.

Liên đó Nguyễn thị Bắc đứng dậy xin Hội đồng tha cho mình vì mình không có ý gì phá trật tự cả. Chỉ ta lại nói rằng nếu bị Hội đồng kết án tử hình thì chị ta xin chết một cách như bà Jeanne d'Arc.

Nguyễn Thái Học đứng dậy tiếp rằng mình lãnh cả trách nhiệm trong mấy cuộc biên động vừa rồi, mình chịu chết với cha mẹ anh em mình, theo bộ luật Gia Long, mà xin tha cho những người làm theo mình.

Nhiều người khác đứng dậy kêu oan đại khái cũng như trên đã nói. Chín giờ Hội đồng đề hình tuyên án.

39 người bị tử hình : Nguyễn Thái Học - Phó đức Chính - Bùi tu Toàn - Nguyễn ba Thân - Bùi văn Chuẩn - Vũ Tịch - Nguyễn An - Lê văn Ru - Nguyễn đình Liên - Nguyễn ngọc Tập - Nguyễn tư Giát - Hoi văn Lao - Nguyễn văn Lin - Đào văn Nult - Đặng như Hiếu - Nguyễn

vân Ty - Nguyễn văn Ong - Lê văn Tu - Bùi văn Thuyết - Cao văn Chin - Mai viết Chính - Hoàng văn Vong - Ngô văn Du - Nguyễn văn Khôi - Hà Cáp - Nguyễn văn Tỉnh - Nguyễn văn Toai - Nguyễn đức Bằng - Nguyễn văn Cui - Nguyễn như Liên - Nguyễn văn Thông - Vũ xuân Kiêm - Trần đức Tai - Hoàng - ông Tiên - Bùi xuân Mai.

5 người bị đày : Nguyễn thị Bắc - Nguyễn chấp Trung - Nguyễn khắc Lương - Nguyễn trung Dương - Đặng văn Thịnh.

33 người bị chung thân khổ sai : Nguyễn văn Can - Lê Sưu - Nguyễn xuân Nghiêm - Nguyễn hữu Giao - Phạm văn Thiệu - Lê đình Ai - Vũ văn Minh - Bùi văn So - Phạm Lương - Nguyễn văn Huệ - Hoàng văn Lam - Nguyễn văn Dan - Hoàng quốc Toàn - Nguyễn văn Huê - Nguyễn văn Tịch - Lê lân Khai - Lương như Trương - Trần Quát - Ponn Trương - Trình văn Trung - Nguyễn văn Thúc - Phạm văn Lo - Nguyễn tác Vương - Trình văn Trác - Trình quang Da - Thái

gia Sa - Phạm văn Dan - Phạm văn Thu - Hoàng văn Cu - Trần đình Thuyết - Nguyễn Doan - Bùi xuân Dam - Nguyễn khắc Giông.

9 người bị 20 năm khổ sai : Trần văn Kế - Đào văn Nho - Nguyễn văn So - Nguyễn văn Lan - Nguyễn văn Gia - Đỗ văn Vinh - Nguyễn văn Nhan - Nguyễn đức Trạch - Nguyễn đức Liên.

1 người bị 5 năm khổ sai : Nguyễn chi Ty.

4 người được tha : Vũ hữu Hoa - Nguyễn văn Tung - Đỗ văn Minh - Lê văn Châu.

Trừ Phó đức Chính ra thì những người bị án ai cũng chống án lên Hội Đồng Bảo hộ cả.

(Theo Fr. Ind.)

VỤ CÔNG-SAN NAM-DINH TẠI TÒA THƯỢNG-THẨM HANOI

Phiên tòa buổi sớm

Sớm hôm 24 Mars, tòa Thượng-thẩm Nam-An Hanoi đã họp để xử vụ công sản Nam định. 22 người bị cáo ngồi đầy trên hai cái ghế dài đặt trước mặt các quan tòa.

Trước hết, viên lục sự Glade đọc bản cáo trạng kể rõ ràng tội từng người một. Trong số các người bị cáo thì Tống-văn-Trần bị cáo là đảng-viên Đảng-cộng-sản, lại bị cáo về tội toán cơ ý giết người để dọa nạt lấy của, về tội giữ súng lục không có giấy phép, lại về tội đánh đồ

Chính-phủ Đông-dương hiện thời mà lập nên Chính-phủ khác. Tống-văn-Trần đã nhận tội của mình cả rồi. Còn các người kia đều bị cáo là đảng-viên Công-sản; phần nhiều đều chối mà không nhận.

Cứn gọi tòa bắt đầu hỏi Lê-ngọc-Ru, trước bị tòa án Nam định kết án khổ sai chung thân.

Quan tòa nói rằng : Có bắt được tại nhà anh nhiều giấy má nói đến đảng Công-sản, thế là anh là đảng

viên Công-sản. Ru không tỏ ra về gì sự hãi cả, trả lời rằng : Trong nhà tôi có những giấy má ấy thực, nhưng là do một người gửi tôi, người ấy nay tôi quên mất tên. Vì tôi nghe chủ-nghĩa Công sản rất có nhân đạo mà lại gây hạnh phúc cho người, vậy nên tôi muốn biết chủ-nghĩa ấy là gì. Trong nước này không có sách nói về chủ-nghĩa ấy nên tôi phải xem những sách vở cũ. Thật ra tôi không phải là đảng viên Công-sản.

Quan tòa lại hỏi : Nếu không phải là đảng viên Công-sản thì sao lại toán ám sát Tuấn ?

Hu trả lời rằng : Tuy rằng Tuấn không quen tôi và tôi không phải là đảng viên Công-sản nhưng tôi có nghe Tống-văn-Trần kể chuyện rằng vì Tuấn mà biết bao người phải chịu trăm đường khổ sở như tôi ngày nay - Chẳng qua là một sự bất bình mà làm, chứ không phải một việc báo thù cho đáng.

Hỏi xong Ru, tòa hỏi đến Đoàn-văn-Viên trước bị kết án 20 năm khổ sai, Viên không nhận mình là đảng viên đảng Công-sản và nói không biết gì hết cả. Rồi tòa hỏi đến Lưu-văn-Mỹ, Trần-trung-Tin, Lê-quang-Huân, Cao-dức-Khải, Đoàn-văn-Quỳ, mấy người đều chối là không phải đảng viên Công-sản.

Hỏi hết mấy người này rồi hỏi đến Tống-văn-Trần giáo học bị kết án tử-linh.

Quan Tòa nói : có tìm thấy ở nhà anh nhiều giấy má hệ trọng.

Trần ông đang trả lời rằng : Tôi làm gì tôi nhận cả. Tôi là đảng viên Công-sản. Tôi thấy chủ-nghĩa Công sản rất nhân đạo mà lại gây được hạnh phúc cho nhân loại nên tôi vui lòng mà theo.

Về việc tòa buộc tôi vào nhà tên Quang để toán giết người lấy của thì nguyên-cớ tên Quang tên là Nguyễn là đảng viên Công-sản có hứa giúp đảng tiên, nên hôm ấy tôi có đến nhà Quang để lấy món tiền ấy. Nhưng vì tên Nguyễn trốn tôi nên tôi phải dùng súng bắn ba phát. Còn như súng lục tôi thiết tưởng là một thứ khí giới để hộ thân ; người Pháp đã có quyền mang thì tôi là người Nam tôi cũng có quyền mang.

Quan chánh án báo : Người Tây mang súng lục cũng phải có giấy phép nữa là người Nam.

Sau hết Trần lại còn nói : Nếu Chính-phủ lấy công-ly mà xét thì tôi thực là vô tội, còn nếu không theo công lý thì xin thầy lòng Chính-phủ. Và công việc tôi làm đều

Trần ông đang trả lời rằng : Tôi làm gì tôi nhận cả. Tôi là đảng viên Công-sản. Tôi thấy chủ-nghĩa Công sản rất nhân đạo mà lại gây được hạnh phúc cho nhân loại nên tôi vui lòng mà theo.

Về việc tòa buộc tôi vào nhà tên Quang để toán giết người lấy của thì nguyên-cớ tên Quang tên là Nguyễn là đảng viên Công-sản có hứa giúp đảng tiên, nên hôm ấy tôi có đến nhà Quang để lấy món tiền ấy. Nhưng vì tên Nguyễn trốn tôi nên tôi phải dùng súng bắn ba phát. Còn như súng lục tôi thiết tưởng là một thứ khí giới để hộ thân ; người Pháp đã có quyền mang thì tôi là người Nam tôi cũng có quyền mang.

Quan chánh án báo : Người Tây mang súng lục cũng phải có giấy phép nữa là người Nam.

Sau hết Trần lại còn nói : Nếu Chính-phủ lấy công-ly mà xét thì tôi thực là vô tội, còn nếu không theo công lý thì xin thầy lòng Chính-phủ. Và công việc tôi làm đều

Trần ông đang trả lời rằng : Tôi làm gì tôi nhận cả. Tôi là đảng viên Công-sản. Tôi thấy chủ-nghĩa Công sản rất nhân đạo mà lại gây được hạnh phúc cho nhân loại nên tôi vui lòng mà theo.

Về việc tòa buộc tôi vào nhà tên Quang để toán giết người lấy của thì nguyên-cớ tên Quang tên là Nguyễn là đảng viên Công-sản có hứa giúp đảng tiên, nên hôm ấy tôi có đến nhà Quang để lấy món tiền ấy. Nhưng vì tên Nguyễn trốn tôi nên tôi phải dùng súng bắn ba phát. Còn như súng lục tôi thiết tưởng là một thứ khí giới để hộ thân ; người Pháp đã có quyền mang thì tôi là người Nam tôi cũng có quyền mang.

Quan chánh án báo : Người Tây mang súng lục cũng phải có giấy phép nữa là người Nam.

Sau hết Trần lại còn nói : Nếu Chính-phủ lấy công-ly mà xét thì tôi thực là vô tội, còn nếu không theo công lý thì xin thầy lòng Chính-phủ. Và công việc tôi làm đều

Trần ông đang trả lời rằng : Tôi làm gì tôi nhận cả. Tôi là đảng viên Công-sản. Tôi thấy chủ-nghĩa Công sản rất nhân đạo mà lại gây được hạnh phúc cho nhân loại nên tôi vui lòng mà theo.

Về việc tòa buộc tôi vào nhà tên Quang để toán giết người lấy của thì nguyên-cớ tên Quang tên là Nguyễn là đảng viên Công-sản có hứa giúp đảng tiên, nên hôm ấy tôi có đến nhà Quang để lấy món tiền ấy. Nhưng vì tên Nguyễn trốn tôi nên tôi phải dùng súng bắn ba phát. Còn như súng lục tôi thiết tưởng là một thứ khí giới để hộ thân ; người Pháp đã có quyền mang thì tôi là người Nam tôi cũng có quyền mang.

Quan chánh án báo : Người Tây mang súng lục cũng phải có giấy phép nữa là người Nam.

Sau hết Trần lại còn nói : Nếu Chính-phủ lấy công-ly mà xét thì tôi thực là vô tội, còn nếu không theo công lý thì xin thầy lòng Chính-phủ. Và công việc tôi làm đều

Trần ông đang trả lời rằng : Tôi làm gì tôi nhận cả. Tôi là đảng viên Công-sản. Tôi thấy chủ-nghĩa Công sản rất nhân đạo mà lại gây được hạnh phúc cho nhân loại nên tôi vui lòng mà theo.

Về việc tòa buộc tôi vào nhà tên Quang để toán giết người lấy của thì nguyên-cớ tên Quang tên là Nguyễn là đảng viên Công-sản có hứa giúp đảng tiên, nên hôm ấy tôi có đến nhà Quang để lấy món tiền ấy. Nhưng vì tên Nguyễn trốn tôi nên tôi phải dùng súng bắn ba phát. Còn như súng lục tôi thiết tưởng là một thứ khí giới để hộ thân ; người Pháp đã có quyền mang thì tôi là người Nam tôi cũng có quyền mang.

Quan chánh án báo : Người Tây mang súng lục cũng phải có giấy phép nữa là người Nam.

Sau hết Trần lại còn nói : Nếu Chính-phủ lấy công-ly mà xét thì tôi thực là vô tội, còn nếu không theo công lý thì xin thầy lòng Chính-phủ. Và công việc tôi làm đều

Trần ông đang trả lời rằng : Tôi làm gì tôi nhận cả. Tôi là đảng viên Công-sản. Tôi thấy chủ-nghĩa Công sản rất nhân đạo mà lại gây được hạnh phúc cho nhân loại nên tôi vui lòng mà theo.

Về việc tòa buộc tôi vào nhà tên Quang để toán giết người lấy của thì nguyên-cớ tên Quang tên là Nguyễn là đảng viên Công-sản có hứa giúp đảng tiên, nên hôm ấy tôi có đến nhà Quang để lấy món tiền ấy. Nhưng vì tên Nguyễn trốn tôi nên tôi phải dùng súng bắn ba phát. Còn như súng lục tôi thiết tưởng là một thứ khí giới để hộ thân ; người Pháp đã có quyền mang thì tôi là người Nam tôi cũng có quyền mang.

Quan chánh án báo : Người Tây mang súng lục cũng phải có giấy phép nữa là người Nam.

Sau hết Trần lại còn nói : Nếu Chính-phủ lấy công-ly mà xét thì tôi thực là vô tội, còn nếu không theo công lý thì xin thầy lòng Chính-phủ. Và công việc tôi làm đều

Trần ông đang trả lời rằng : Tôi làm gì tôi nhận cả. Tôi là đảng viên Công-sản. Tôi thấy chủ-nghĩa Công sản rất nhân đạo mà lại gây được hạnh phúc cho nhân loại nên tôi vui lòng mà theo.

CHỈ CÂY NƠI MÌNH

(PHIÊU-LƯU VÀ XA-HỘI TIỂU-THUYẾT)

Tác giả : HECTOR MALOT

GIANG-HẠ DỊCH :

Số 26

Chương thứ mười lăm

(Tiếp theo)

Con Rô-za-li và con Bê-rin bên đường rá một chỗ mà chờ.

con Bê-rin nghe, và nói : « Chị thấy không, ông Vũ-phần khi nào cũng đến sớm ; còn hai người cháu bây giờ mà chưa thấy ! »

Đường đã vắng người đi, mà ông Ta-luôn vẫn còn đứng ngó. Một chớp thấy một người thanh niên to lớn lạnh lùng bước đến, và đi về phía cái « cà vát ». Ông Ta-luôn cùng cái nón chào mấy tiếng như trước.

« Xin chào ông Tê-ô-đô. »

« Chào ông Ta-luôn. Chú tôi đã đến chưa ? »

« Ngồi đã đến rồi ; nhưng hôm nay còn có ông Ca-zi-mia đến trễ hơn còn nữa kia. Ở kia kia ông đến đó. »

Ông Tê-ô-đô vừa đi bỏ bán giầy thì ông Ca-zi-mia liền đến. Ông này không có gì giống ông trước cả ; người nhỏ, mình gầy, lại có vẻ nghiêm khắc nữa. Khi đi ngang trước ông Ta-luôn, ông này chào trước ông Ta-luôn, ông này chào trước ông Ta-luôn, ông này chào trước ông Ta-luôn.

« Xin chào ông. »

Bấy giờ đến mấy ông kỹ-sư, ông xếp, ... lần lượt đi vào. Con Rô-za-li chỉ từng người mà đọc lên cho

hỏi con Rô-za-li : « Con kia đã biết làm gì chưa ? »

Con Bê-rin nghe hỏi, không đợi con Rô-za-li nói, bèn trả lời : « Tôi chưa hề làm cái gì cả. »

Ông Ta-luôn bèn bảo con Rô-za-li : « Thôi được ! mấy hôm nay nó lại nói với ông Ông để nó vào sở va-gôn. »

Con Bê-rin vừa đi vừa hỏi, không biết cái sở ấy làm những việc gì, và nó có đủ sức mạnh, và trí não mà làm đủ những ? Nhưng con Rô-za-li biết gì nói :

« Không sao đâu mà chị lo. Không có việc gì đáng hơn nữa. »

Vì tiếng máy ồn ào, tiếng khua cửi chày, tiếng thổi hơi, tiếng ông quây ta các các... làm cho não ông ta lên, con Bê-rin không còn nghe tiếng nói của con Rô-za-li nữa, bèn nói :

« Chị hãy nói to một tí nữa, tôi chẳng nghe gì cả. »

« Thằng thằng rồi chị sẽ quen, không sao đâu. Khi này tôi nói rằng việc chị sẽ làm chẳng có gì

khó đâu. Chỉ có chút mấy trục chỉ vào trong va-gôn nhỏ rồi đẩy cái va-gôn chạy trên đường ray, đến chỗ xuống đất thì đẩy ra đi, rồi đi lại chỗ mới khác ; trước kia tôi cũng khởi sự làm tại sở ấy rồi sau mới làm đến sở trục-chỉ. »

Đi vừa đến một khoảng sâu, tới một cái nhà hai tầng, mới làm, không có cửa sổ, mà một phần mái nhà lợp bằng gương để cho ánh sáng mặt trời rơi vào, con Rô-za-li bèn chỉ vào nói đó là nơi làm việc.

Nó bèn mở một cái cửa, đưa con Bê-rin vào một phòng rộng, có muôn nghìn cái nông quay chạy tít, điếc tai.

Trong lúc ồn ào nghe một tiếng người nói :

« Mấy đi giông dài đầu mà bây giờ mới đến ? »

Con Rô-za-li trả lời : « Ai đi giông dài hử ông Ông ? »

Ông phải biết tôi không đi giông dài đâu !

« Chờ mấy ở đầu mà đến ? »

« Ông Ta-luôn bảo tôi đem người này lại để ông cho làm ở sở va-gôn. »

Người nói với con Rô-za-li đây là một người thợ đã già, và có thể phải mang chửi tháp. Trước kia ông cũng làm thợ tại sở máy nhưng sau bị máy nghiền gây chửi. Vì họ nghĩ tình, lương công của ông, nên cho vào coi ngó người làm ở sở máy sợi. Làm ở sở máy sợi này cũng hơi khó, vì phải có con mắt rất chăm chỉ, và cặp tay cho con lăn, hề trục chỉ nào đầy rồi thì phải lấy ngón, mà thay trục khác. dứt đầu nối đó cho liền. Vì thế nên ông Ông có ngày có la mắng om sòm ; nhưng họ biết ông lành hiền lành nên chỉ mắng ông, và lại một phần tiếng nói của ông phải bị tiếng máy ồn ào nó lấp mất, không ai nghe được.

Ông kia xô con Rô-za-li, bảo đi làm cho mau ; đoạn hỏi con Bê-rin : « Tên mày là gì ? »

Con Bê-rin vì không nghĩ trước, và không muốn nói lên thiệt, lần

quần chưa kịp trả lời, thì ông kia tưởng nó không nghe lại hỏi :

« Tao hỏi tên mày là gì ? »

Bấy giờ con Bê-rin đã nhớ lại cái tên nó vừa xưng với con Rô-za-li bèn nói :

« Ô-rê-li. »

« Được, hãy đi lại đây. »

Ông Ông dẫn nó đến một cái va-gôn nhỏ để tại một góc nhà, và lập đi lập lại những lời mà nó đã nghe con Rô-za-li nói ; một chấp lại ngừng mà hỏi : « Hửu không ? Nghe chưa ? »

Quả thật công việc rất dễ dàng, họa là ngu xuẩn đến mức mới không thể làm được. Nó chăm chỉ hết sức, làm cho ông Ông từ khi dừng coi đó cho đến lúc ra đi chỉ phải la hét độ mươi lần chỉ đó, và để công giông nó chờ không phải rầy mắng chi :

« Đừng chơi đùa đường nghệ không ? v. v. »

(Còn nữa)

CHÚ Ý! CHÚ Ý!

Quan-hải-tung-thư và Phụ nữ-tung-san hơn nửa năm nay vì chẳng tài bị bắt giam, nên phải đình-chỉ. Bây giờ chúng tôi đã hiệp Q. H. T. và P. N. T. S. làm một, đình tiếp tục xuất bản Q. H. T. và P. N. T. S. mà thôi. Xin bà con sẵn lòng chờ đợi. Chúng tôi có lời xin của nhà đại - lý làm bản đồng kế sách mà gửi về cùng với số tiền đã bán được, các bạn mua năm nay chưa trả tiền thì xin gửi trả ngay cho, nếu không bằng lòng mua nữa thì cũng xin gửi tiền theo số sách đã nhận được. Chúng tôi xin thủ tục rằng tiền này phải chờ tiền mới có thể in được. Xin chờ đợi, vậy xin gửi lại cho con nợ thì tiền trả cả cho chúng tôi, rất là thuận-lợi. Các bạn mua năm nay Q. H. T. và P. N. T. S. đã trả tiền rồi thì xin gửi thư về nhắc lại chúng tôi sẽ lần lượt gửi sách tiếp. Những bạn mua năm P. N. T. S. cũng xin gửi thư nhắc lại, chúng tôi sẽ lần lượt gửi Q. H. T. và P. N. T. S. cho cho đủ số tiền.

Khi nào có sách Q. H. T. và P. N. T. S. xuất bản mới chúng tôi sẽ có lời báo cáo. **Vấn-hoà** là một gia-tông hiện nay chúng tôi đã đổi tên là **Quan - hải** (từng thư và thư điện), có ba bộ các sách Quốc-văn xuất bản ở Trung-Nam, Bắc, các sách Pháp văn (romans, auteurs classiques culture générale); các sách Hán-văn xuất bản ở Trung-hoa Pháp văn và Hán-văn chung với ba tháng nữa thì mới có; (thước Thảm thiên đường, các thư hàng của hĩa Viên để như nhà Khuyết-diệp, nước Sông-hương, đầu Cu-la của Nguyễn-sơn-Tri, Mỹ-thơ, đồ sứ Nhật-bản và Bắc-kỳ, các đồ Nữ-công, các nhạc cụ, các đồ khác hiện có hoặc đang gửi, chúng tôi lại làm đại lý cho các thư báo sau này. Tiếng dân (0\$50 một số), Hà-thành-ngo báo (0\$10 một số), La-Triển (0\$10 một số), Sài-gon (0\$10 một số), L'ami du Peuple ở Hà-nội (0\$10 một số). Báo nhân mua lẻ và mua năm ở xa muốn mua xin gửi tiền trước.

ĐÀO-DUY ANH - TRANH-NHƯ-MÂN

Quan-hải - Rue Gia-long - Huế
T. B. - Những thư tư thường thì xin gửi về **Maison Quan - hải**. Còn mandata, các thư và các thư recommanda thì xin gửi về **ĐÀO - DUY - ANH**.

là theo lễ tiến hóa mà thôi.

Phân tòa buổi chiều

Hai giờ chiều tòa lại họp để hỏi các người làm chứng. Tất cả có 24 người. Trong số đó có hai người hiện nay còn bị giam. Nguyễn-Tuân-tục Kim-tôn, Lương-văn-Tuý, Nguyễn-văn-Huân.

(Theo T. N.)

Trong kỳ tòa này có hai báo cáo về cách tổ chức cuộc vận-dòng các mệnh ở Đông-dương và kỳ này nhiều bài qua nên xin để lại kỳ sau sẽ đăng.

(Tiếp theo trang trước)

địa hạt phủ Anh - sơn trong bốn năm ngoài.

Cho - xuân - Khuyết - chúng - thân - khổ - sai.

Nguyễn-văn-Bác, Nguyễn-văn-Quy, Hồ-sĩ-Viêm 3 năm tù.

Bùi-văn-Thà, Phan-hoàng-Tiêm, Nguyễn-văn-Thư, Hoàng-thư-Bạt 2 năm tù.

Cao - xuân - Tiêm, Trần - đương, Trần-Bương, Đặng-Thảo, Nguyễn-Tiến, 1 năm tù.

Trần - Inai, Nguyễn - Nhung, Nguyễn - Toat, Phan - Thon, Đặng-Nam, Nguyễn - Hợp - Cao - Trương - Trần-Quyên, Nguyễn - Gò, Nguyễn-Triệu, Nguyễn-đức-Thao, 1 năm.

Đông-Binh

NGHỆ AN

(ANH SƠN)

Về việc phá đền

Về việc phá đền xây ra ở thôn Dương-long, thuộc phủ Anh-sơn trong một tuần làm năm ngoài, được báo Tiếng-Dân số 228, nay được tin rằng bốn người bị nghi là chủ động là H. L. B. Q. H. D. M. T. đã bị kết án mỗi người 3 năm tù, và quan sự Phan-nhân của họ bị bắt và bắt giam. Họ đương kêu oan, chống lại quan trên có chứng cứ thế nào cho không?

Đang thời ở làng Nhon-hân, phủ Anh-Sơn cũng có xảy ra một việc phá đền như thế, mà nghe đầu ông Nguyễn-Chuẩn, bị nghi là chủ động, đã bị an chữa năm khổ sai, và thân nhân ông cũng bị quan bắt phải tù bỏ.

Đông-binh

FAIFOO

Gạo kém - mùa mất

Ở Faifo gạo kém lắm. Buổi mai 26 mùa giá cao một đồng bạc một an, chiều lại lên 1\$10. Các nhà khách trú và Annam nhân nhíp lo đi mua gạo. Có nhà mua gạo ở phố không được, chơ người đi nhà mua gạo lúa lem về. Nghe đầu vì có nhiều người ở Huế vào mua nên gạo tự nhiên cao lên như thế.

Theo như lời các nhà nông nói thì mùa màng năm nay mất lắm, mười phần mất hết 6, 7. Chính mất kỳ gặt đã trông thấy ở các thôn quê thì chẳng phải những vật thực thường dùng như lúa, khoai, bắp, đậu, con trâu trâu khác như mít, bí, bầu, v. v. cũng bị thiếu nhiều lắm. Được tin tiếp rằng hôm 30 - 3 thì giá gạo đã hạ: 1\$80, 0\$50 một an, vì những người ở Huế ở Hân không được vào chợ nhà quê làm nên rằng giá gạo hạ hơn trước và mấy đoàn ghe buôn gạo mới cũng đã về nhiều.

Di-Hà

QUẢNG-NAM

(DIEN-BAN - ĐẠI-LỘC)

Cải nạn chó dại

Về việc diệt nạn chó dại. Đại-lộc có nạn chó dại, dân nhà quê nhiều kẻ bị cắn nạn ấy, dễ dàng không lo thuốc trừ mà phải bỏ mạng. Vậy bà con ở hai miền đó phải cẩn thận, ai có rai bị cắn nạn ấy thì phải đi nhà thương xin thuốc cho sớm.

Nguồn-Hỷ

BẮC-KỲ

15 người lính tình-nghĩa bị bắt

Sau một tuần điều-trà, người ta bắt được rằng trong đám quân lính có một chủ-bộ cách-mệnh, nên có 15 người lính này tình-nghĩa bị bắt.

Đem-văn-Y số 2718, Nguyễn-dinh-Giáp số 27, Nguyễn-huy-Tuân số 77, Nguyễn-văn-Khuynh từ Hoai số 8611, Nguyễn-văn-Hy số 3577, Nguyễn-Thinh số 3828, Hồ-văn-Canh số 8928, Nguyễn-dinh-Thân số 61625, Nguyễn-đức-Co số 1738, Phùng-Hải số 76, Lê-văn-Nghị số 8649, Lê-Khuynh số 23, Trần-hữu-Lương số 1820, Nguyễn-văn-Cầu số 2841, Nguyễn-dinh-Nhiên số 2181,

Lại bốn người nữa mới bị bắt ở Kiến-an

Vừa rồi ở Kiến-an có 4 người tình-nghĩa bị bắt trong hội kín bị bắt.

Vụ công sản Ninh-binh sẽ đem ra tòa thượng-thẩm-Hanoi

Hôm 27 mars, một tòa linh-khố xanh đã giải những đảng-viên cộng-sản bị tòa án Ninh-binh đến Hanoi để nghe tòa Thượng-thẩm xử lại.

(Theo T. N.)

NAM-KỲ

SAIGON

Báo Thôn-Chung bị cấm

Báo Thôn-Chung bị chính phủ

Cấm nên đã đóng cửa ngày 24 Mars.

Vì sao bị cấm? Chắc độc-giả sẽ hỏi như vậy.

Theo như lời sở kiểm-duyệt-Saigon mà báo Công-Luân đã cho biết thì bạn đồng - nghiệp Thôn-Chung có đăng bài nói về tình hình kinh tế ở Nhật-bôn. khi đưa đi kiểm-duyệt dưới bài ký hai chữ C. D., khi in lại đã Cưỡng-đặt và có đăng nhiều bài kích-lệch gì đó.

Cho hay.

CHỢ-LỚN

Một trận hỏa-tai rất dữ dội

Đêm thứ hai vào khoảng 9 giờ, rạp chớp bóng ở Trung-sơn Cholôn bị cháy lan tàn dương buổi chớp. Buổi chớp này khán-giả có trên 120 người vừa lớn nhỏ, khi lửa vừa phát cháy thì ai cũng đều lẫn nhau chạy ra cửa lớn để lánh nạn, trong lúc bối-rối hoảng-sơ nên nhiều người bị thương, có một đứa nhỏ tên là Lê-văn-Thom độ 9 tuổi bị cháy thẹo. Vụ này có một lam-ân-kết chưa xong, nên duyên cơ chưa rõ đích xác được.

BIÊN-HÒA

Tòa xử vụ 9 người cu-lý Bắc-kỳ sửa đường xe lửa Di-an

đánh người cai coi việc

Sở báo trước bản báo có đăng tin chín người cu-lý Bắc-kỳ làm ở sở xe lửa Di-an bị sở cảnh sát Biên-hoa bắt vì tội đánh người đốc công thì nay đã được tin tòa án Biên-hoa đã đem vụ này ra kêu án như sau này: Tám người mỗi người một tháng tù, còn một người nữa khi về Xen-dam chỗ làm người kia về tội, thay lại về kêu nại xin thả tám người ấy lại, tại bị tòa kết án 3 tháng tù.

Khi nào chín người cu-lý Bắc-kỳ bị án này mãn hạn ra khỏi khám thì sẽ giải về xử sở.

Công-Luân

THƠ CỦA AI?

Bản báo có nhận được một p'ông bi không niêm mà lại trống không (không thư). Cứ theo mấy con dấu đóng ngoài bì đồ thì là ở nhà giấy thép Dran đi ngày 27-3-30, cũng trong ngày ấy thì đến Phan-thiết, qua ngày 30-3-30 thì đến Huế. Vậy không rõ vì sao bì đồ không niêm lại không thư? Vì người gửi thư quên bỏ thư vào bì, quên niêm bì chăng? Vì ai bóc thư đi chăng? Nếu vì có thư như thì xin nói cho anh em rõ rằng trong khi có thư từ gi phải cần thận; thư từ như thế thật là một điều bất tiện.

Nếu vì có thư hai thì xin nhà Đu chính lưu ý cho.

Còn ông nào gửi cái thư nói trên, muốn nói chuyện gì, phải gửi thư khác.

B. B.

VIỆC THANH-TOÁN VỀ HỘI NAM-HIỆP CÔNG-TY

ở Hatinh năm trước

(SOCIÉTÉ COMMERCIALE ANNAMITE, HATINH)

Chúng tôi là ban thanh-toán có lời kính đại-nhiều lại để các cổ-đồng Nam-Hiệp Công-ty ngày trước rõ rằng: Đại-Hội đồng cổ-đồng đã làm ở phần ngày 19 Février 1933, đã xét các sổ sách giấy-mực, tính toán lời-rủn, và làm ra sổ liệt kê các sổ-bach-thanh-tổng-khảo-rất-minh-bạch. Trong tờ-biên-bản đại-lý là:

1 - Kê các sổ-hiệp-bạc-giao-chúng-tôi chia-giải cho các cổ-đồng, (phần tiền mandata do cổ-đồng chịu);

2 - Ban hai năm, kể từ hôm Đại-Hội đồng-tân-hội (19 Février 1933), ủy-chúng-tôi đại-bí các món nợ của số-lại trong những người ngoài-hội mua hàng và nợ-vay ở ông Quản-lý-Hội;

3 - Trong khoảng 2 năm đó, thân-nay-tôi lại được báo-nhiệm thì trở-hoàng 20... và trở-phần-lên-giấy-mực, rồi lại chia-giải cho các cổ-đồng, nếu họ nào không-thu được, thì các ông tự-giấy-mà-đều-không-là-vô-giá-trị và sẽ hủy-bỏ.

Ngày 19 Février 1930 là hết hạn thanh-toán, chúng-tôi xin tường-lên báo-thanh-tổng (Báo-Tiếng-Dân ở Huế (Annam), báo Trung-Hoa ở Hanoi (Tonkin).

1 - Kê các sổ-bach các Cổ-đồng nợ-Hội thì số-bach 10142\$32. 180 cổ-phần = 55\$72, chúng-tôi đã chia-giải hết cho các cổ-đồng, hiệ-có-biên-nhận hoặc récépissé du mandata. Duy có ông Nguyễn-hữu-Thay ở làng Phương-Dinh, tỉnh Thanh-Hóa, thì chúng-tôi đã gửi-giấy-bai-ba-lần báo-từ-lúc-Hội-tân-cổ, và sau-viết thư thường-từ-recommanda nhiều-lần báo-giải cho cổ-phần-tôi-mà-lần-cổ-phần (55\$72 - nợ-Hội 21\$15 = 34\$57), nhưng không-biết tiếp-phúc-lại.

2 - Những 27 người ngoài-Hội nợ-Hội của số-lại công 281\$74 thì không-thu được. Trong 17 người nợ-vay ở ông Quản-lý-Hội còn thiếu công là 82\$8, thì ông Trần-đạo-Tê, hiện-tri-Huyện-huân-Quế-Sơn, tỉnh-Quảng-Nam (Faifo), mới-trở-được 40\$00, chúng-tôi có-xuất-biên-nhận.

Cổ-Mai trong Đốc-An-Bát-hư-trí, làng Đông-Thái, (Ba-linh, nợ 80\$00, mà trả-ba-lần được 114\$80, trừ-tiền-lệ-phí và giấy-mực-Quan-Thư-sal của Tòa (M. le Huissier ở Hatinh) 34\$80 = 80\$00, vậy tự-dã-giải-rồi.

Vậy-bach-òn-lại:

Học-cổ-phần của ông Nguyễn-hữu-Thay không-nhận 31\$57

Nợ ông Trần-đạo-Tê mới-trở-được 40\$00

Nợ cụ Mai trong Đốc-trá 80\$00

Bắt 120\$00

Cong 120\$00

Hợp-cong 151\$57

Trở-tồn-phí:

a. Tôn-Tem, thư-Recommenda, điện-tin và giấy-mực-giao-thiệp với các-chúng-hàng, nợ-vay, các-sổ và vật-vấn trong hai-năm 8\$57

b. Tiền-tồn-hàng 20... và khoản nợ-thu được (20... x 120\$) = 24.00

c. Tiền-đăng-báo-Tiếng-Dân và báo-Trung-Hoa 20\$00

Cong 52\$57

Hiện-bach-còn 102\$00

3 - Thư các ông, số-nợ-hàng số-lại thì-lại-vật-quá, kể-nợ-một-vài-đồng, nhiều-như là 10, 15 đồng, thì họ đã định-xin không-Hội đi, còn số-nợ-vay, có đôi-người đã-tân-cư đi làm-án-đầu-nhiều-thứ-biết-lên-nữa, và chúng-phần-nhiều-người-xem-ra-bất-lạc, chúng-tôi đã-giải-thư hoặc sai

VINH - HATINH - DONGHOI - HUÉ - TOURANE - FAIFOO

Thuộc của VINH-HUNG-TƯỜNG

bầu cũng đã công-nhận là tốt-giá-lại-phải-chăng.

Xin quý-khách vui lòng-chiếu-cổ-cho-mãi,

A 齊 mua và cổ-dộng giúp-cho, cảm-tạ vô-cùng.

啟 丹

VINH-HUNG-TƯỜNG

Nº 176 Rue Barrault - VINH

NƯỚC MẮM BẮC-ĐẦU

CỦA

DÔNG-LỆ THƯƠNG-CỤC QUẢNG-BÌNH

NGOÀN BỒN 25.000.000

Sở làm tại cửa bể NHẬT-LỆ cách tỉnh lỵ 1 kilomeire

Đã được nhiều nhà du-lịch tây và ta tới quan-sát tại sở làm, nhưng chỉ sự-tinh-khiết và được đặc-tiêng-ban-khen là ngon không-phá-chế, có 11 độ-bằng này-mười-năm không-dội-môi.

Bản-hiệp đã-ban-khắp cả Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Nam-kỳ và Ai-lao.

Mong rằng các ông-lưu-tâm-bảo-người-nhà-mua-nước-mắm Bắc-Đầu để-dùng-hay-dùng làm-quà-cho-bạn-còn-hơn-cho-với-khác.

Thư và tiền-bạc-xin-cứ-gửi-cho M. THÂN NHẬT TÂN là Directeur của-bản-hiệp

DÔNG-LỆ THƯƠNG-CỤC

(Tin ngày 24 Mars)

Quản-nhân-phái-Trương-hợp-bí-nghị,

quyết-dịnh giúp-Điểm-danh-Tướng,

Trương đã-bà-lệnh-cho-Vu-học-Trung-tổ,

chức-lại bốn-Sư-đoàn, kéo-vào cửa-lì,

nay đã bắt-đầu-khởi-hành-Lại-có-tin-

nói-rằng-thái-độ-Trương-không-được-

rõ-ràng, chưa-biết-giúp-Điểm-hay-giúp-

Tướng.

Điểm-từ-chức-chính-phủ-mới

Tin ngày 24 nói-Điểm và Trương-học-

Lương đã-thoả-hiệp-cùng-nhau, nên-Điểm-

quyết-hành-dòng, phái-Cổ-cánh-Độc-di-

Bắc-binh, thiết-hành-từ-chợc-chính-phủ-

mới. Có đã-khởi-trình, Đem-dinh-đầu-

tháng-April thì-lên Bắc-binh.

Điểm-phải-triệt-dùng-tri

Điểm-từ-Sơn-quyết-thoả-lý-khí

Q.đoàn-danh, thủ-tiêu-chính-thể-danh-tri.

Điểm đã-bà-lệnh-khắp-miền-Bắc, từ

Thái-nguyên đến Bắc-binh, Thiến-tân,

các-cơ-quan của-đảng-Quốc-dân-đều-bi-

đóng-cửa. Các-ủy-viên-Quốc-dân-đảng-

mỗi-người-chạy-trốn-một-ngã.

Tin ngày 26 nói-rằng việc-Điểm-bỏ-ủy-

biệt-Quốc-dân-đảng đã-có-chương-thực-

lại-cho-hay-rằng-cuối-tháng-Mars-Điểm-

chắc-lên Bắc-binh.

Điểm-với-Lông-tinh-Vệ

(Tin báo Tây ngày 26 Mars)

Hội-Uông-tinh-Vệ bị-khai-trừ-ra-khỏi-

Quốc-dân-đảng, ở Bắc-binh nhiều-người-

tả-phái bị-chính-phủ-Tướng-bắt-giam-

Mày. Điểm-bà-lệnh-thả-ra cả-Uông-tinh-

Vệ đã-sắp-đến Bắc-binh, có-danh-diễn-

cho-Điểm-yêu-cầu-Điểm-nhận-chức-chủ-

lịch-chính-phủ-mới. Ông-lại-nói-rằng-tất-

cả các-quân-nhân-phần-Tướng-đều-một-

lòng-tỏa-Điểm-làm-Tướng-tu-lệnh. Vậy-

Điểm-nên-dẩy-công-phần-Tướng đi.

Phùng-ngọc-Tướng đánh-Tướng

Tin ngày 24 Mars - Quân-Phùng, bỏ-

Tôn-lương-Thành-đến-Lão-Hà-K'ầu-tiến-

danh-Tướng-Dương; Hà-thành-Tuân-

(phái-Tướng) sẽ-thoả-hành-lên-đốc-sĩ-

quân-đội.

Tin ngày 15 nói-quân-Phùng đã-tiếp-

xúc-công-bộ-Tô-nguyên-Tuýn (phái-

Tướng) ở Kinh-lũ-quan. Quân-Phùng-

có-đến 10 vạn, mà-quân-Tướng ở-mặt-

bắc-Hồ-Bắc thì-không-có-gi, có-lí-Trương-

Dương-khó-giải-được.

Trước-khi đánh-Tướng, Phùng-ngọc-

Tướng bắt-đầu-giải-quyết-thời-cục-Hà-

Nam, bắt-bọn-quân-nhân-dự-phải-từ-

chợc-hoặc-phải-biên-thị-thái-độ rõ-ràng.

Ở-miền-Chương-Dục, Tôn-điện-Anh đánh-

Hàn-phúc-Cô (bị-nghị là-thắng-dòng-cung-

Tướng). Hàn bị-đai-bại, nghe-nói-sắp-

từ-bỏ, sẽ-bỏ-sĩ-giao-cho-Tao-phúc-Lân-

đốc-sĩ.

Tin ngày 26 Mars. - Ở trên đường-

Lũng-Hải và phía-bắc-Hồ-nam, quân-

Phùng đã-có-tiếp-xúc-công-quân-Tướng-

giới-Thạch, song-chưa-xây-chiến-tranh-

kích-lệch.

Phủ-lác-Nghĩa hoan-nghênh

Vu học-Trung

Hội-Vu-học-học-Trung của-Trương-phái-

xướng-giúp-Điểm, ngày 25 đã-đến-Thiến-

Tân. Phủ-lác-Nghĩa phái-đại-biên-ra-

ngheñh-tiếp-Vu, nhưng-Vu-phòng-ngay-

miền-Bắc, của-Phủ-thi-theo-đường-Tân-

Phủ-xướng-Nam đánh-Tướng

LÀM THẾ NÀO CHO NƠI GIỐNG MINH ĐƯỢC BỀN CHẶT VÀ TRẮNG DƯƠNG BỒ THẬN? - XIN HỎI ĐÓ VÀ NHẬN CHO KÝ:

YÊN SƠ BỒ-THẬN-HOÀN

Những người ham mê lưu sắc quá độ, hoặc nhiều tuổi khi huyết hư kém, thận thủy bất túc, sinh ra đau lưng, chóng mặt, chóng mắt, ăn không được, ngủ không yên giấc, đêm nằm hay chiêm bao, mộng tinh, di tinh. Còn một điều rất nên chú ý và phải sẵn sàng đến ngay lập tức là những người đã thành gia-thất lâu ngày mà vẫn chưa được nở hoa kết quả (sinh đẻ) và một sự rất phiền não là những người đã nhiều tuổi rồi mà vẫn hiếm con muộn cháu, những sự phiền não ấy bởi đâu mà ra cũng tại tinh huyết loãng xấu, thận thủy hư kém đó, vậy mau dùng thuốc này sẽ được như ý sở cầu.

Mỗi hộp giá 1500

Bán được - phòng và các nơi đại - lý đều có sách thuốc biểu

ĐẠI - QUANG DƯỢC - PHÒNG

46 B' Tòng-dộc-Phường CHOLON - 47 phố hàng đường HANOI

CÁC NGÀI ĐI XA HOẶC Ở NHÀ LÚC NÀO TRONG NGƯỜI CÒN NÊN CÓ

DẦU ĐẠI-QUANG

Chuyên trị rức đầu, đau bụng, sốt nóng, sốt rét, ngã nước, đi rửa, nôn mửa, ngạt mũi, hắt hơi, ngồi tàu đấp xe, say sóng, say gió, ăn uống không tiêu, gặp bệnh thời-khí bất-chất, lấy dầu này vừa uống vừa xoa độ ít lâu thì sẽ khỏi ngay, thật là một thứ dầu rất hay không đâu bì kịp.

Nguyên giá mỗi lọ 0\$28

Hiện giờ bán giảm giá là

